

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések, primáshzi adományozások; budapesti napló: unio, irodalmi ujdonság, játékszini krónika 'sa't.; budapestilánczid; az ág. hitv. 4 egyházmegye közgyűlése; magyar gazdasági egyesület; *Bacs megye:* katonaság-összevonulás, adótartozás és inség, az országos ajánlatok lassu behajtása, zsidók elnyomatása; 'sa't.; *Verőczemegye:* ujonczozási zsarolások, pusztá telkek iránti rendelkezés, az országos ajánlatok szóbeli pörrel hajtának be, szerencsétlenség a' drávai fahidon; 'sa't.; *Tolnamegye:* házi ügyek, ő fels. arczképe a' gyülesteremben, felírás az erdélyi részek visszakapcsolatása iránt; 'sa't.; *Tornamégye:* tisztválasztásügyi rendelkezés, ünneptörténi botrány; 'sa't.; szerencsétlenség a' révkomáromi hidon; ipar-'s tőzsérügy; 'sa't.) Spanyolország (Feszültség jelei Angliával; a' szeptemberi nyilatkozvány évnapi ünnepe; 'sa't.) Russell nyilatkozata az alsóházban; a' tory ministerség névjegyzéke; 'sa't. Sussex hg ovása. —

Magyarország és Erdély.

Ő cs. 's ap. kir. Fels. S o m b o r y Imrét, a' kir. Itélő-tábla ülnökét, a' tiszántuli ker. tábla elnökévé kinevezni, egyszersmind „udv. tanácsos“ czímmel feldiszíteni kegy. méltóztatott.

Ő cs. kir. ap. Felsege jobbházi Döry vérségnek Tolnamegyében fekvő Tevel helységét mezővárossá kegy. emelni, 's egyszersmind vásári szabadtékkal felruházni mélt., miszerint ott évenként háromszor, u. m. sz. Veronika, sz. Háromság és sz. Tekla utáni hétfőn és kedden országos. minden csütörtökön pedig héti vásárok tartathassanak.

A' nm. m. kir. udv. Kamra P ö s c h l József királymezei erdő- és számtartó-hivatali ellenőrt ugyanottani erdőmesterré és számtartóvá alkalmazá.

Primás ő hgsége Z a h o r á n s z k y Vilmost tartoskeddi egy negyed-rész érseki udvartelek, valamint S o r e c z Istvánt és P a x y Ádámot, E g y e d Józsefféle Verebély m. városi fél udvartelek örökös birhatásában meg erősíteni; nemkülönb. prileszi P r i l e s z k y István, gr. Ill é s h á z y István megszakadta következtiben, három nyolczadrésnyi Vajka mezővárosi érsek udvartelekkel örökösön megajándékozni méltóztatott.

F. 1841 évi sept. hó 26án a' pozsonyi löverseny, ugyanazon sept. hó 27én pedig a' lókiállítás 's megjutalmaztatás fog tartatni. —

Budapesti napló. Letesíthető-e az egyesülés? ez azon fontos kérdés, melly az elméletileg tagadhatlanul szép eszme fontos és komoly tárgyalását felette szükségessé teszi. Ki szenvedélytől higgadt kebellet tisztán szeret nézni és csak saját győződése után itélve sem Péternek nem bókól sem Pált nem kárhoztatja, csupán azért, mert amaz nem Pál és imez nem Péter, az meg fog nekem engedni, ha azt állítom, hogy az egyesülés nem olly könnyen és nem olly hamar létesíthető, mint némelyek hinni szeretik. Főlemelkedett lelkű emberek, véleményem szerint, bármely rokon vallásban születtek, könnyen egyesülhetnek; mert nem a' szertartásokat tekintik, hanem a' vallás lelkét 's azon czélt tartják szem előtt, melly általa eszközölköd. Arra nézve hogy valaki jó keresztény, hű hazafi, engedelmes alattvaló legyen, 's ezen általános kötelességek apró részleteinek betöltésére lelkében fölmelegüljön, akaratjában meg erősödjék, hiszem és vallom: mindegy, akár térdén akár főállva, oltárral ékes vagy nélküle egyszerű helyen, mesterség vagy természet templomában imádni a' mindenség urát; hiszem és vallom, hogy valamint a' fölvilágosodott romai főpápnak egészen más fogalma volt a' régiség általunk mesésnek keresztelt vallásáról, mint a' bigott pórnak, 's a' Jupiter és Danäe közti költeményben például az arany vagy pénz mindenható erejét látta ábrázoltatni, Apollóban pedig nem valamely figurans istent imádozt, hanem a' nap 's melegség tenyésztő erejét méltányolta: ugy korunkban is más fogalma van Albachnak vagy Gegőnek a' vallásról, mint ama' mármárosi pórnak, ki a' börtöt meg nem tartani kárhoztatosnak hiszi, de hogy fényes balláért embert öljön, azt lélekben járó dolognak alig tartja; más fogalma van egy tudományos pesti v. debreczeni stef. papnak, vagy professornak, mint a' tiszaháti mesternek; hiszem és vallom, hogy a' vallás philosophiája: istent lélekben és igazságban imádni, kath. püspök előtt épenaz, mi Báthory vagy Kis előtt. Akadálya tehát — még pedig talán legyőzhetlen — az egyesülésnek: 1) a' kö z n é p v é l e m é n y e. Ritka pór az, ki fölfogná vallása lelkét, de annál nagyobb azok száma, kik szertartásokban hiszik vallásukat határozatni; azokban lelnek éltőkben gyönyörűséget, halálukban vigasztalást, balsorsaikban enyhülést; 's kisértsék bár megakarmellykét a' szertartásoknak változtatni, a' fanatizmus dühödésé fajul és kölykeitől fosztott oroszlán erejével 's mankójától elejtett koldus kétségbeesésével küzd a' hit vakembere ősei ereklyéje mellett. Ki úgy vélekednék, hogy e' sorok nagyitva festik a' dolgot, 's inkább csak kedélyt ingerlők talán vagy kebel érzelmeit izgatók, az nem ismeri a' nép természetét. Én tudok helyeket, hová a' különben czélirányos déli harangozást csak azért nem lehet bevenni, mert azt kath. atyánkfiai gyakorolják; emlékszem, hogy cholera idején az egyházi személyek halotti szertartás véghez nem viteleért — bár attól az illető biztosak által tiltattak el — több kedvetlenséggel illettettek; jut eszembe, mikép egy becsületes népjegyző ellen azon egyszerű okból böszült föl a' nép, mert a' három napos ünnepet két napra igyekezék szorítottani. Gátolják 2or az egyesülést mindkét rendü hitszónokink. Tudom, hogy fölvilágosult fő elég van mindkét rendü papjaink közt; de azt is hiszem, hogy több van ollyan, kinek lelkét felekezeti szűkkeblűség tartja fogultan; ki helyzetét csak kenyérkeresés szempontjából nézvé, mint kenyértudós Schillerként minden újítástól iszonyodik, mert hiszen, ez műveltséget, ez tanulást, ez pedig szorgalmat igényel. De bármely szives igyekezettel munkálkodjanak is lelkészink e' tekintetben, mert hogy ők legtöbbet tehetnek, tagadhatlan — meg kell vallanunk, hogy állásuk igen kényes és kigyói okosság mellett galambszelidségre leend szükségök. Mert ha három százados rendszerek változtatását vallás és saját tekintetük csorbulásá nélkül javasolhatják is, nem fog e' tettük kö z ö n y ö s s é g alapjaul szolgálhatni, 's nem költendheti é föl hallgatójok keblében ama' gyötrelmet, hogy azon hit, mellyet eddig vallottak,

mellynek kebelén atyjaik elnyugodtanak, nem vala igazi és üdvözítő? Gondolom, némelyek a' poroszországi egyesülést görditendik a' szűkkeblűség vádjá mellett ellenem. De jegyezzük meg kérem, hogy a z o n e g y e s ü l é s i s e g y s z á z a d k é n y s z e r e d v e é r t g y ü m ö l c s e v a l a, 's azon fölül kényserítő befolyás hatott a' népre, közönség alapított szertartásai az ágostai hitűekéitől mitsem különbözének, 's ugy szólván a' kisebb számú helvét-hitűek ágostaiakká levének, pedig a' két felekezetnek nyelve is egy volt, mi nézetem szerint az egyesülést igen könnyíthető vala. Kényszerítés, parancs nálunk is egyesülést szereznének — az egyesítendő nyelve különbéleségének daczára is — tagadhatlan; de hogy ezen, protestantismusi elv elleni, mód használtatni nem fog: kezeskednek a' két felekezeti egyetemes gyűlés üzenetei. — Egyébiránt, ki tudja? Mert hiszen ha magány- és közhelyeken gúny sértegeti azokat, kik az egyesülés geniusza előtt egyszerre térdre nem bukának, nem élhetnek e' illy vagy hasonló fegyverekkel az egyesülés tulzó baráti ott, hol hatáskörük szabadabb, 's kényőknek jobban áldozhatnak; nem fog e' az egyesülés mellett buzgó tűz türelmetlenség lángjában törni ki? Adja isten: jóslatom ne teljesejék; de engem azon szomorú kilátás busít, hogy a' tervezett egyesülés vagy távolabb taszítja a' két felekezetet, vagy apróbb részletekre osztja föl. Hiszem, lesznek ágost-helvetiek — mert hogy a' dunamelléki refor. egyházkerület egyesülend, Nyáry Pál pestmegyei főjegyző szavának hitelessége kezeskedik — o' helvetiek és o' ágostaiak: egyesülend e' azonban a' nyolcz egyházkerület? ha t. i. szabad akaratjukra hagyatnak, mit sérteni nem kell, nem lehet, nem szabad, kérdések kérdése. — E' napokban jelent meg a' magyar királyi tudományos egyetem bőüivel, „A' democratia Amerikában.“ Tocqueville Elektől, francziából fordítva F á b i á n Gábor magyar akadémiai rendes tag által, velinen n. r. 2 kötet, 358 és 412 lap, az egyesült státusok földabroszával. Ára 4 pgő for., és kapható Eggenberger Józ. és fia pesti könyv-árusoknál. E' nagy terjedelmű fontos munkát buzgó figyelmébe ajánljuk a' t. közönségnek. — Nemzeti szinpadunkon f. hó 6ikán Fánosy jutalmára először adaték bérszünettel „Kegyencz“ eredeti szomorj. 5 felv., irta Teleki László gr., nézők nagy számmal; 7ikén „Romeo és Julia“ dalj. 5 felv.; Sikán ünnepi zárnap; 9ikén „Egy pohár víz“ vigj. 5 felv., nézők a' gyakori ismétlés daczára is számosan; 10ikén „Norma“ dalj. 2 felv. Abresch és Felber Mari mint vendégek; 11ikén „Korona és verpad“, dráma 5 felv., Hegedüs mint vendég; 12ikén „Arany király“ bohózat 2 felv.; 13ikán Konti javára bérszünettel „Belizár“, „Borgia Lucretia“ és „Bájital“ daljátékok egy egy felvonása, Carl Henriette mind a' háromban utászor lépett föl mint vendég; 14ikén „Leégett ház“ vigj. 1 felv., és „Legjobb az egyenesut“ vigj. 1 felv.; 15ikén „Viszonyok hatalma“ szinj. 5 felv., Hegedüs utolsó vendégjátéka; 16ikán „A' gyárnok“ dráma 3 felv.; Schodelné *), mint hirlik, rövid idő mulva Pestre fog érkezni. — A' pesti gőzmalomban f. hó 13ikán kezdék meg a' dolgozást. Varga Soma.

B a l a t o n - F ü r e d e n augst. 22. Mélt. báró Hauer Terézia aszszony, néhai zadjeli S l a c h t a F e r e n c z, magyar kir. udv. kincstári tanácsnok özvegye, enyhülést keresvén e' fürdőkben — hirtelen elhunyt életének 60dik évében; — hideg tetemei az a r á c s i temetőbe takarítottak el, a' szeretett édes anyának halálát kesergi igaz magyar keblü leánya *Etelka* kisassz.

(Budapesti lánczid). Néhány nap különféle hir keringe, miszerint a' budapesti lánczidtul több munkást bocsátottak el. Én igen aggódtam e' dolgon, 's biztosíthatom önt, hogy mind abból, a' mit terjesztettek, egy szó sem igaz. Hogy több munkást elbocsátottak, az igaz, de ezen senkisémet ütközik meg, ki a' munka jól előre haladt rendét vizsgálja, 's látja, hogy a' zargatáknál, kivált a' pesti parton a' czölöpsor teljesen kész, miért természetesen, a' leverésnek is meg kelle szünni, mivel már be van végezve, 's a' munkásokat nem fizethetik azért, hogy a' bakoknál dologtalan álljanak, a' másik parton pedig a' munkát még nem kezdhették el, mivel a' kisajátítás jog szerint ugyan megtörtént, de tetteleg még nem, és ott egy arasznyi földet sem, nem hogy építő udvart bírnánk. Való, hogy ha minden részvényest hasonló állhatatosság lelkesítne, és nem fizetne, mint a' nyereségkóros uzsoráskodók (agiotagist) nyereszkező tisztas serge, melly részvényaláíraskor kezét töré a' közönségnek engedett kevés számú részvény miatt, 's később az elosztás igaztalanságán panaszkodók, melly igényeit még inkább megszorította, most pedig ezen nekik megígért 's nevök aláírásával is erősített nyilatkozásukat eszerben hagyják — való, hogy ha a' vállalat szilárdabb alapon nem nyugonnék, mint az így adatott szó tiszteletben tartásán: akkor, igen való, hogy ollyasmi, mit beszéltek, megtörténhetnék! De olly vállalatnál, melly olly részvényes erőn nyugszik, mint ez, és hol a' Rothschildháznak 1600 részvénye van: ott a' dolog jól foly, 's én legalább minden gond nélkül vagyok. Mi Clark elutasását illeti, az csak azért történt, hogy az ide jövő W. Tierney Clarkkal a' hidlábhoz még néhány darab gránitot keressen. Egyébiránt már Pestre mindkettő visszaérkezett. (Act.)

*) A' sept. 4iki naplóba Schodelné neve hallomásból származott tévedés által jutott, mert a' „Humorist“ csak „egy ismét énekesnőről“ szól, de Schodelné nem nevezi meg Szerk.

Sep. Sán Pesten kezdé meg évenkénti közgyűlését az ág. hitv. 4 egyházmegye. Hírlapjaink vidéki tudósításából előre tudva levén a' nagyszerű 's fontos kérdések, mellyek e' közgyűlésen tárgyalatás alá vétetendők, csoda é, hogy a' feszült várakozás annyi részvevőt 's hallgatót csődített az ág. hitv. iskolaterembe, hogy a' tanácskozást itten meg sem lehet kezdeni, hanem azt az egyházba kelle átvinni. Itt Zay Károly gr. rövid de lelkes beszéddel megnyitván a' gyűlést Kubinyi Ferencz által legott szőnyegre hozaték azon pártszellem, mellynek a' közönség már általán panszlavismus nevet adott 's melly csak néhány vakbuzgó egyed hibája levén, azt a' testület, mint a' hon 's protestantismusra egyiránt kárteknnyat, mindenkor kárhözható, minek elegendő tanúsága, hogy ellene ugyanezen testület tagai szólaltakfel 's azt mindedig mennyire lehetett, ostromlák is, és elfojtani törekvének; 's a' hőkeblü felszólaló által az ág. hitv. főbb iskolákban létező tót társaságok általános eltörlesztése indítványoztatván, az indítvány azon hozzáadással, hogy azért a' papságra készülő ifjak tót és felváltva magyar, népszerű nyelvű egyházi beszédek irásában gyakoroltathatnak, elfogadtatott. Azon tanító, ki ilyen társaságokat életbe lépítne, 's a' végzéseket, mik szerint a' papságra készülő ifjaknak kül és belföldi szláv (p. o. illyr) társaságokkal bármint műszövetkezés, levelezés 's t. tiltatik erejükben fen nem tartaná, hivatalvesztési perbe nyomban idéztetendik, mi papokra is kiterjeszteték. Jótékonyan hatotta gyűlékezetre, hogy a' jelen volt 3 superint., u. m. Jozseffy, Szeberinyi és Sztromszky, a' papság részéről békés közeledést nyilvánítanak, a' középső pedig a' papi rend mindazon tagaira, kik a' nemzet 's fejdelem törvényes parancsa ellen törni vagy vétetni merészlendnek, épen anathemat zudita, mi a' jelen volt panszlavokat, kik egyébiránt magyarul szólának, utolsó támaszuktól is megfosztá. Melly végzésnek természetes következménye, hogy a' tót társaságok pecsété 's külön könyvtáraik magoktól megszűnnek. 'S miután Zay Károly gr. e' részbeni intézkedései miatt egyesektől sőt nyilván megtámadtatott, nehogy e' megtámadásokat a' tisztelt gróf többek véleménye, gyűlése 's patvarkodása nyilatkoztának tekintse, intézkedései nemcsak egész terjedelmükben helyeseltettek, hanem a' gyűlés által neki hála köszönet is jegyzőkönyvileg szavaztatott. Ezek után 1) az unió ügye itt is a' legmelegebb pártolásra talált 's a' helyét hitv. felek egy meleg felszólításban, mellyel küldöttség adott által az egyházgyűlésileg Pesten tanácskozott ref. atyafiaknak, a' kölcsönös ügy egyesült erővel előmozdítására 's a' testvérileg nyújtott jobbnak testvéri szeretettel elfogadására felhivattak. 2) A' Zay-Ugróczon felsőbb iskolai tanítók által készített tanításrendszer az egyes superintendenciákkal 's ezek által az egyes esperességekkel a' végett közöltetni rendeltetett, hogy illető véleményeiket jövő évi jul. 15kén tartandó egyetemes egyházi gyűlésre adják be. 3) A' jegyzőkönyv ez uttal mult évi állapotjában, t. i. hogy a' magyar eredeti szerkezet mellett azon superintendenciának, melly azt kíváná, latin fordításban is kiadathassék, hagyatott. — 4) Bukva Lajosnak a' bányakerület által ide felhozott visszahivatása, ha adóssága aláírás utján fog lerovathatni, mihez nem nagy a' remény, elfogadtatott. — 5) A' nm. m. k. helytartótanács megkérdetni határozatott, hogy keg. intézvényeit az ág. hitv. testülethez is magyar nyelven bocsátani méltóztassék. 6) Lissóvényi László által mult évben kített jutalomra (10 arany), néhai Balogh Péternek bármi nyelven készített legjobb életirataira, egy pályamunka sem érkezvén, a' jutalom ismét kitérték 's hírlapokban is kihirdetett határozatokat azon hozzáadással, hogy a' pályamunkák beküldésének határideje jövő 1842 ki jul. 15kén tartandó egyetemes gyűlés, mikor a' kéziratok jelmondatos és a' szerző nevét rejtő levéllel ellátva beküldendők. — A' panszlavismus fölötti viták eléggé illedékes és komoly hangon történtek, mellözve a' kedély-ingerlést; de a' jegyzőkönyv hitelesítésekor mindent elkövetett az ellenpárt hogy a' végzést, ha nem is egészen felforgassa, vagy legalább erejét meggyöngítse.

(Magyar gazdasági egyesület határozati.) A' magyar gazdasági egyesület korm. választottsága aug. 29én délelőtt a' n. casinóban egyesületi elnök Károlyi György gr. előülése alatt, és számos választottsági, és r. tag jelenlétében ülést tartott, melly alkalommal I.) A' szőlőmivelési szakosztály jelentése következtében a) köszönettel fogadtatott Bazalicza Mátyás nyitra-pereszleni plébános ur ajánlata, melly szerint az országos szőlő-iskolában hiányzó nyitra-megyei szőlő-fajok veszőinek megküldését ígerte. b) Minthogy az érintett szőlő-iskolában egy megye osztály-táblája sem foglalja magában teljesen ugyanazon vármegye szőlő-fajainak mindenikét, a' meglevő fajok lajstroma egy tárgy-ismerő 's részvételles azon vidéki férjfiúval közöltetni, 's ugyanaz felszólíttatni rendeltetett, hogy a' hiányzó fajokat szinte megküldeni sziveskedjék. c.) Határozatott: hogy azon fajoknak idei szaporulata, mellyt a' szőlő-iskola nélkülözhet, miután azoknak lajstroma 's árjegyzéke hírlapokban közre fogott tételni, adassék el. d.) A' szőlő-iskolai hajlék, borház, és pince szükségére naponkint sürgetős lévén, annak még az őszszel megkezdendő építtetése elrendeltetett. e.) A' szőlő-iskolai termés, minthogy vele addig, míg az egyesületnek korlátolt helyzeténél fogva, sem pinczéje, sem edényei, 's egyéb szükséges készületei nincsenek, próbákat sem tehetni, legnagyobb részben szinte elfog adatni. f.) Azon hazaifaknak, kik a' szőlő-iskola átvizsgálásául, 's a' fajok elrendezésének megkezdésére honunk távolabb vidékeiről buzgók valának ide fáradni, köszönetet szavazott a' választottság. II. A' kertészeti szakosztály jelentésére következők határozattak: a) A' két hazában ismeretes e' szakbeli tárgyismerők és kedvelők főleg pedig a' lelki pártorok felszólíttatni rendeltettek, hogy a' kertészeti és gyümölcsfa-tenyésztési szakosztály munkálkodásiban minél élénkebb és sikeres rész vegyenek 's a' gyümölcsfa-tenyésztést, nemesítést, és szaporitást vidékükön tetteleg is elősegíteni iparkodjanak. b.) Azon hazaifak, kiknek köztudomásra jelesebb gyümölcsfa-iskoláik vannak, fel fognak szólíttatni: hogy fanövendékeiknek lajstromát, 's árjegyzékét koronként küldjék be az egyesületnek; miszerint azok itt a' közönség által mindenkor megtekintethetvén, a' jó fajta gyümölcsfák az illetők által annál könnyebben megszerethetessenek, 's ekkép a' gyümölcstenyésztés annál gyorsabban terjedjen; fel fognak továbbá szólíttatni 's ezennel felszólít-

tatnak arra is, hogy gyümölcseik terméséből évenként mutatóványokat legyenek szivesek beküldeni az egyesület gyümölcs-kiállítására. c.) A' fiók-egyesületeknek különösen ajánlatik: hogy a' gyümölcstenyésztés minél gyorsabb terjesztésül helybeli faiskolákat iparkodjanak hatás - körükben alkotni addig is, míg az egyesület oly állapotba fog jutni, hogy Budapesten egy országos gyümölcsfa-iskolát alapíthasson. d.) Minthogy a' szakosztály jelentése szerint is való, mikép a' gyümölcs-termesztés hazánkban terjedésének legnagyobb akadály a' köznépünk indolentiája, és erkölcstelensége, ennek minél sikeres zabolázásául azon ohajtását rendelé a' választottság közre tételni: vajha az imént alkotott üdvös mezei rendőrségi törvények oly toldalékkal pótolhatnának a' legközelebbi országgyűlésen: hogy azon helyeken, hol az előfákon ejtett sérelem büntetése ki nem puhatolthatik, a' tulajdonost maga a' község in solidum tartozzék kártalanítani. — Ezek után III. az egyesület örökítésül következő ujabban kelt alapítványok jelentettek be, mellyek szerint Eltz Imre gr. 500. p. ftot, Lunnitzer József tb., és jószágigazgató ur 200. p. ftot, Munk Sándor 200. p. ftot, Móth Endre tb. és jószágigazgató 200. p. ftot, Niczky Sándor tb. ur 200. p. ftot, Pejacevich Ferdinand gr. 200. p. ftot, Szögyényi László es. kamarás és m. kir. udv. kancellariai tanácsos ur 200. p. ftot, Szunyog Jenő Trencsény vármegyei szolgabíró ur 200 pengő ftot, Ullmann László Trencsény vármegyei főadószedő ur 200 pftot, Ürményi János es. kamarás, és tábornok ur 600. p. ftot, a' váli urod. tisztség helyett Ürményi Ferencz val. belső titk. tanácsos ur ő exija 200. pftot, Zay Károly gr. 200. p. ftot valának szivesek tökéül kötelezni, 's ezekért a' tisztelt alapítóknak, valamint szives közbenjárásukért Móth Endre és Katona Ferencz ügyviselő uraknak is köszönetét nyilváníttja a' választottság. IV. Rendes tagokká következő hazaifak jelentettek be: Algyay Leopold, Balassa Antal báró, Bánhidly Antal kir. tan., Blaskovics Pál kir. kapitány, 's megyei táblabíró, Bazalicza Mátyás nyitra-pereszleni plébános, Fiáth István tb., Glac János aradmegyei főmérnök 's táblabíró, Kappel Fridrik pesti vál. polgár, 's nagy kereskedő, Karika Pál a' n. körösi tanodában a' természettan és gazdaság-tud. r. oktatója, Lipp Prokóp jószágigazgató, Obersteiner Antal jószágbérő, Hamszauer Ferencz urod. gazdatiszt, Richter Alajos a' praemonstráti rend jászai prépostja (két részvény) pápai casino nevében Stettner György nyil. oktató, Perlaky Károly tb. és jószágigazgató, Salamon Lajos tb., Schönborn Ferencz gr. (két részvény) Semsey Lajos kamarás, Stand Imre Eszterházy hg. urod. tisztartója, Vitéz György tb., kiknek a' választottság szinte köszönetét rendelé kijelentetni, valamint szives közbenjárulásokért Bérczy Lajos egyesületi ügyvis. Szent Imrey György a' bauj-megyei aljegyző, Glac János, és Vargha Lajos ügyviselő uraknak is. (Folytatása következik.)

Bácsból, sept. 10én. Mult hó 23án első alispánunk elnökle alatt megnyitott közgyűlésünkben, mindenek előtt szőnyegre kerülvén a' királyi Htó-tanácsnak f. évi jul. 6dik napján kelt k. intézvénye, melly szerint legfelsőbb utasításnál fogva az országban tanyázó lovas katonaság fegyver-gyakorlás végett az idén is szokott módon, jelesül e' megyében szállásozó százsz. királyi nevet viselő nehéz vasas ezred előbb ugyan osztályonként, utóbb egész ezredben összevonulni rendeltetik. Ez intézvény legutóbbi kisgyűlés alkalmakor terjesztetvén elő, 's az ezred összevonulásra is innét határozatván az elhelyezés, a' kisgyűlési jegyzőkönyv e' számanál lelkesen említvén meg P. A. szolgabíránk, miként igen érzékeny illetődéssel hallá a' főnérített határozatot a' kisgyűlésből, melly illy eldöntő végzemény - hozatalra nem volt 's nem is lehet jogosítva; vagy ha már bebocsátkozott a' kisgyűlés az összevonulás tárgyalásába, inkább várta volna, hogy a' Karok és Rendek szomoruan tudván az idei rendkívüli szárazság-okoza inséget 's takarmányhiányt, legalább az ezredenkinti összpontosulás ez úttal terhétől szorgalmazták volna fölmentésüket, mertsoha fontosabb 's igazabb fölterjesztéssel nem járulhatának felsőbb helyekre, mint épen most, midőn a' valóban szegény adózó nép barmai táplálatára sem szénát sem zabot véres veritékkel művelt földjéről nem nyerhetvén, pénze természetesen nem levén, nemcsak katonának, de magának sem képes előteremteni takarmányi szükségét, így pedig kénytelen oda adni utolsó részleteit. Veszélyben forog tehát közszolgálati tekintetben, de nagyobb küzd ön és számos gyermekei jövője fölött, mert az ég ezeket áldván meg leginkább számos magzatokkal, sok telkes gazdának nem termett annyi gabonája, hogy őszi vetésre készítgetett földét egészen bevehesse, 's miután a' mult hosszú télen még a' régebb évekből fen volt takarmányi készlet (Vorrath) is fölemészttetett, kettős veszély között sirva küzd nyomorú sorsával, mert a' közügyi terheknek ő lehetne az első áldozata. Oda hajlítá tehát indítványát, hogy miután a' most csakugyan szegénynek nevezhető adózó nép a' takarmány 's első szükségű természetvények legnyomasztóbb 's pótolhatlan hiánya miatt sanyarú állapotban vonaglik, egy velős 's érzékeny fölírásban — sebes postán küldendően — tisztelettel kéressék meg a' nm. Helytartótanács, miként Bácsmegyét nemcsak ez évben ezredenkinti összsereglistől fölmenteni, hanem annyiszor ismételt 's igazságosnak ismert azon kérelemnek foganatját is eszközölni méltóztassék, miszerint e' megyében szállászó vasas ezred harmadik osztálya máshova szállíttassék, mert Bácsban egy egész lovas ezred tanáz!! Azon nem reményelt esetre pedig, ha hogy e' kérelemre ezuttal is tagadó válasz érkezendik, a' megyei telkeken (portákon) lakozó adózók java 's fuvarozás könnyebbsége tekintetéből az ezredenkinti fegyvergyakorlást — nem sz. kir. Zombor városában, hanem mint mult évben Kúla mezővárosban tartatni javasla. — Zombor és Kúla hangzott most — Kúlat 15 szónok pártolá, Zombort csak kilencz, — 's kivántatott a' többség által pártolt határozat kimondása. Az elnök ingadozott, 's ez oly heves szólalkozásra lobbantá a' többségi oldalt, leginkább akkor, midőn az vitatott, miként a' nem szólók csak bizonytalan lármá-hősök hangjai is voks gyanánt fontolandók, hogy ha végre az elnöki elszántság változatra nem hajlik, szelvényelők a' gyűlésközönség! kimondatott végre közgyűlésileg Kúla, 's a' kisgyűlési Zombor módosítást nyert. Másnap főszámvevőnk előadván az 1841ik évre készített adói lajstromot,

honiadó a' megye területei kerületre ped 292,993 fr. 53²/₃ határozatott. Emel hiányok, amde gyűlés ezen európai, vagy i gosultabb kormány csebb fejek sem te hat a' lehetőség j Követé a' fontos vi lefestvén ez évi re ros jóslattal figye m. Htótanácsnak t kintetéből jó előre tett nagyterhű adó beszédhetendő, 's maradt 175,333 poruland. Igen élé ros Szabadka, Uj telése 's kiegyenl 1839ikig katonata kenvén, Szabadka kr., Zombor 1426 ürügye alatt Szaba hoz régebb időkb mint az előzvények tások 's felosztott pénzösztet fölérz veszté, 's pedig a' kiváltságolt ren Htótanács által re folytatban nem talá stromok, a' t.Hely vényt megelőző ti lajstromokat lekül hónapi határidőt szabályok szerint ebbeli tudósításá tok fölosztását int ből 20,887 fr. 57 gületlenséget tám nosan érték a' Kar eddig csak 4273¹/₂ kr. még akko fizetési jegyzékek az ügyészi hivatal tását pör által sz 's mély benyomás ez úttal is kijelen kényszerit. Pana hegyi zsidók, m tól, ha jól emle csekély körü te fizetést terhesnel rai igazgatóság a' k a m r a i iga hegygyel hallám dalmi ispán tem leg megfosztá. I gibb időkbem tem nak évenkénti ad gatóság mostani dik a' buzgó izrae királyi kamránál

T o l n a , ban véve jó szell gyesült erő, de e séggel is vegyül hogy nálak a' ré nünk, hogy Ma vadit, vadere si bene! — Házi ba azért hogy ez es lyet állítása sze tiben kellemtle elibe a' nyilván valók, vélemén gosak, legföle november 18k c zas számnak, leti közgyűlés ványára annak években sem előidézettett bi

oniadó a' megye telkeire 155176 forint 32²/₃ kr., házi 80,494 for. 35²/₃ kr., a' katonai kerületre pedig honi adó 50,790 f. 32¹/₃ kr. házi 26532 fr. 13 kr. pengő, ösz. 92,993 fr. 53²/₃ kr. rovatván; az összeírás régi utasítások szerint intéztetni atároztatott. Emelkedének ez iránt eszméleti hangok, felhozátának tapasztalati tények, ámde győzött a' mellékérdekeket lassan javító szokás annál fogva is, hogy ezen európai, vagy inkább szeretném mondani, világi kérdés, ámbár a' legfölviláosultabb kormánytanácsokban, cabinetekben is évenként megfordul, legbölsőbb fejek sem teremtenek elő egészen hiánymentes szabályokat, e' pontban tehát a' lehetőségig javítandó rendszer szolgálnd talán örökre vezérfonalul. — A' követé a' fontos vitát hadifőpénztárnokunk rendítő jelentése, mellyben élénkűt efestvén ez évi rendkívüli időjárás mostoha jelenét, az aggodalmas jövődöre ösz jóslattal figyelmeztetett, 's mind a' fóm. udv. kancellariának, mind a' n. H. tanácsnak tiszti kötelesség-hanyagsága megrovatandása kikerülése tekintetéből jó előre fölterjesztetni javaslá, hogy 's viszontagságos évben a' főnérinétt nagyterhű adó feszített törekvéssel 's erőhatalmas szorgalommal sem leendő eszedhetendő, 's így az 1840ki katonai év végével öszszeszámítás után főnnaradott 175,335 for. 10²⁹/₃₂ pgő krnyi adói tartozás bizonyosan jóval szaporuland. Igen élénk vita támadt 5ik napon a' megye 's három kebelbeli kir. város Szabadka, Ujvidék, Zombor között a' katonaság tartásaboli veszteség kövelelése 's kiegyenlítési számokodása miatt, ugyanis Bácsmegyének 1824 évtől 1839kig katonatartásaboli vesztesége váltóban 1,690077 for. 59% krra szökövenvén, Szabadka jelenleg 93286 for. 18¹/₃ váltó kr., Ujvidék 9645 fr. 15¹/₃ kr., Zombor 1426 fr. 40% skrt. követel, de egymás közötti kiegyenlítő számolás ürügye alatt Szabadkának tiszta követelése ez uttal is némelly a' nm. H. tanácshoz régibb időkben fölküldött jegyzéki iratok kivánt leérkezteig elhalasztatott 's mint az előzvényekből jósolnom szabad, majd valahára is részenkinti beszámítások 's felosztott fizetések által leendő letisztázandó. Nem kétlem, ez iszonyú pénzüszlet fölérzékenyit minden jobb keblét, mert ezt a' szegény adózó nép veszté, 's pedig kárpótlás nélkül örökre! „de ez törvényes veszteség, kiáltja a' kiváltásgolt rend“ osztolni azonban itt sem kíván. Előkerült folytatólag a' nm. H. tanács által rendelt rabok iránti táblás tudósítást sürgető intézvény, mellynek folytatában nem találtatván levéltárunkban a' kívánt tíz előévről készített lajstromok, a' t. helytartótanács megkerestetni határoztatott, hogy e' kegyes intézvényt megelőző tíz évre fölküldött megyei 's vérhatalommal bíró uradalmi rablajstromokat leküldeni méltóztassék, 's ebből a' küldöttség, melly ez uttal négy hónapi határidőt kért e' nagyterhű munka pontos elkészítésére, az intézvényi szabályok szerint működve a' nyert határidőre mulaszthatlanul terjeszsze elő ebbeli tudósítást. Fölolvastatott a' nemzeti színházra tett országgyűlési ajánlások fölosztását intéző választmány' jelentése is, Bácsmegyére ez ajánlati öszletből 20,887 fr. 57% pgő kr. esett, ennek beszédetése utasításul adatván. Közleületlenséget támasztott azonban egy másik jegyzőkönyvi szám, mellyből sajnosan érték a' Karok és Rendek, miként az 1830dik évi koronázási ajándékból eddig csak 4273 f. 20³⁰/₃₂ kr. levén beszédve, a' hátramaradás 4129 for. 2¹⁵/₃₂ kr. még akkori két főszolgabíró most táblabírák által előterjesztetni rendelt fizetési jegyzékek elmulasztott bemutatása miatt sorozatban sürgettetik. Ezért az ügyészi hivatalnak e' jegyzékek előkivánását 's az ezekből eredő hiány behajtását pör által szorgalmazni meghagyatott. Nem kisebb figyelmet gerjesztett, 's mély benyomással hallgattatott a' fekete-hegyi zsidóság panasza tárgyában ez uttal is kijelentetett „tovább“ ultro. Ezt egy pár sorral megérinteni lelkem kényszerit. Panaszt nyujtának t. i. megyénk Karaihoz a' főnemlített fekete-hegyi zsidók, miként a' kamrai igazgatóság templomuktól vagy synagógájoktól, ha jól emlékezem, 25 ftot kívánván évenként fizettetni, minthogy a' csekély körű templomtelektől, melly az előtt zsellérház vala, ez évenkénti fizetést terhesnek vélték, a' megyei KK. közbenjárásáért könyörgének a' kamrai igazgatóságnál. 'S most második gyűlésben ennek tovább kérelmüktől a' kamrai igazgatóság nyilatkozásának elmaradásával, pedig a' mint fülhegygyel hallám, e' furcsa taksafizetés elmulasztása miatt már egyszer az uradalmi ispán templomukat bezaratá 's isteni tiszteletük gyakorlásától őket tetteleg megfosztá. Igaz ugyan, mint hallásból értesítve vagyok, miként a' zsidók régibb időkben templomuk díjfizetése iránt szerződésre lépven, e' szerint szorítottanak évenkénti adózásra, reményilem azonban, miként a' zombori kincstári igazgatóság mostani nemeskeblű elnöke 's lelkes ülnökei vagy magok mentesítendik a' buzgó izraelitákat föl ez adótul, vagy hivatalos közbenjárásuk által a' magy. királyi kamránál kieszközlendik részükre e' díjazástóli föl szabadulást. Folyt.

Tolna, sept. 8kán. Tegnap 's tegnapelőtt közgyűlésünk volt, általjában véve jó szellemű, mint szokott, komolyvig mint az élet, sikeres mint az egyesült erő, de óránkint gyérülő közönséggel, 's inuenonnan mutatkozó hidegséggel is vegyült, mire egy vasmegyei lelkes barátunk azon megjegyzést tette, hogy nálok a' részvét a' Rendek résziről élénkebb; de hiszen nem kell felejtelnünk, hogy Mazarin igen practicus életböles volt, 's az ő intése: Mundum quo vadit, vadere sine; officium taliter qualiter praesta; de patre quardiano semper bene! — Házi bajaink és rendelkezésink foglalják el legtöbb időnket, mellyek nem azért hogy ez esetben főkép K. L. szolgabíró ur leköszönése és hivatalból, melylyet állítása szerint is csak szeplőtlen jellemű férfi viselhet, kilépése következtiben kellemetlenek, mocskosak, és szomorítóak voltak, hanem mert közönség elibe a' nyilvánosság utján csak a' közeletet szebbítő, 's boldogabbító tárgyak valók, véleményünk szerint, nem a' közhir szárnyára tartozók. Nem is tanulságosak, legfölebb a' nemesis ujának titkos mutatását tanusítják, hogy ki egy november 18kán nagyhatásu szerepet, noha herostratusit viselt, a' tizennyolczas számnak, mint valami fatalisnak sulya alatt rokkant meg. Közérdekű részletei közgyűlésünknek röviden ezekben öszpontosulnak: 1) Augusz Antal indítványára annak jelöl, hogy Tolna vármegyében a' legközelebb mult viharos években sem tűnt el soha a' hódolat érzete, mint a' commissio által előidézett bünpereket megszüntető kegy. kir. leirat is mondá; 's hogy Tol-

nában tüzetett ki kénylegesen legelőszőr a' haladás zászlója, *) melly álljon, lohogjon és vezéreljen örökké! fels. királyunk V. Ferdinándnak igen jól talált 's méértök által kitüntetöleg méltánylott képmása, mellyet honfőltársunk Boros János festőművész készített, 's tanácsstermünket már is ékesíti, a' nemesi pénztárból 100 aranyon megszeresztetett. 2) A' leköszönt szolgabíró ur helyére a' megyei KK. és RR. egyes akarattal Eröss Lajost ajánlák a' fő ispánnak kinevezésül, fenmaradván kinek kinek a' folyamodás utja. 3) A' hús és kenyér árszabása alkalmakor különféle nyilatkozatok élénkítették a' figyelmet, mint ilyenkor az egymást surló érdekek keményebb, lágyabb, porhanyubb volta hozta magával. Még is zsinórmértékül ezen nemes elv volt szerencsés feljuthatni, hogy aránylag a' birkahusnak olcsóbbnak kell lenni a' marhahusnál, mert ennek emésztője 's amannak eladója a' tehetősebb néposztály, amannak emésztője pedig a' szegényebb. Így lön hogy a' marhahús ára 11, a' birkahúsé 7 v. krajezárra emeltetett. 4) Perczel Móricz indítványa következtiben Erdély testvérünknek hozzánk általános esatlatása végett határoztatott, ezt sürgetöleg kéro alázatos felirás, minden megye értesítése és felszólítása valamint Erdély minden törvényhatóságáé is. Adjon isten sikert! 's ennek létesítésére erőt, akaratot! — Ezek, mint házi bajaink elintézése is higgadt, 's minden oldalról csendes tanácskozás között vittattak és létesítettetek, minek nem lehet nem örvendeni, érezvén és tudván, hogy Tolnamegye a' haladás buzgó barátja, véde, és bajnoka; tudván egyszersmind, hogy az ifiu tűz és erő, ha néha néha kissé pajkos is, az égiháboru ha félénkekre vagy rosz lelkiismeretűekre borzalmas is, a' viruló egészség ha valamennyire önbizakodott is: mindig kedves és éledeleddús az eleven és szüntelen munkás természet barátjának.

Eszék, sept. 7. (Folytatás.) 8. Az ujonczok besoroztatásakor tett zsarolások iránt kiküldött megyei választmány bevégezvén körülményes vizsgálatait, miután ennek tartalmából kiviláglott, hogy mind a' polgári, mind a' katonai besorozó orvosok, mind az illető biztos de leginkább az ezek részire eszközül szolgáló várnagy vétkes betudást maga után vonzó zsarolásokat követtek el, a' közgyűlés a' választmány véleményéhez ragaszkodva szigoruan felelt-meg sajnos hivatalának 's az érintett polgári egyedeket ügyészi vád alá vetvén hivataliaktól fölfüggesztette 's kárpótlás is levén tárgyalva, vagyonaik biztosításáról eleve gondoskodék, a' katonai orvos beszámítása iránt annak hatóságát kérvén meg. Egy más ujonczállítási választmány is beadta vizsgálatát, mellynek következtében az ujonczállítási jegyzőkönyvek könnyebb fölatalás végett kerület 's uradalmak szerint javítva nyujtattak-be. Azon több ns megye által tett fölcszólításokra pedig, mellyeknél fogva némi ujonczállítás közben esavargóknak talált egyedekek azon egyszerű oknál fogva kívántatnak -viszsa, mivel eredetük helye ez vagy ama' megyéből volna, közös szavazattal elhatároztatott, hogy mivel valahol születni minden egyednek csakugyan kellett, az eredeti helynek bejelentése a' bitangot esavargási nézeteitől még nem oldhatja föl 's így az országos utasítvány szerint esavargóknak ítélt 's e' tekintetből joggal ujonczokká állított egyedekek mostani helyzetükben maradjanak meg. 9) Zolján nevű faluban 11. a' mellette levő 2. helységben ismét 7. egész urbéri telek kipusztulván ezek megnépesítése iránt a' ns megye megtette helyeiken törvényes lépéseit, de ennek sikere nem levén, már a' pusztá telkeket a' rovatból kihagyatni is kérte: most azonban 60. kath. család (mert a' protestansokat tartományi jognézetből vissza kelle utasítani) ajánlkozott ns Tolna vgyéből Szakcs, Szakál és Tamási helységekből, kik az említett urbéri telek népesítését sőt a' mennyire haszonvehetlenek, volnának saját erejükkel kiirtását is olly szerivel vállalák magokra, ha mind ezen pusztá telek Zoljánon egy izben nekik kiméretnek, 's ök az idei sz. Mihálynap után munkájokat megkezdhetik. Az illető urodalom nekik ideigleni házhelyeket engedett, minden urbéri pusztá, sőt urodalmi haszonbérbe adni szokott telkeit három évre minden fizetés vagy robot nélkül nekik ajánlá, az irtásokból nyerendő minden fát épületfának 's illetoleg a' rőzsét 's harasztot tüzeléknek átengedé. Az eziránt törvényesen eljáró urbéri uriszék az ujdoni fölméretés elveit kidolgozta, ezeket a' megyei törvényszék helybenhagyta 's föntebbi megerősítés és helyeslés végett a' közgyűlésből előleges átnézési megkérés mellett a' m. kir. H. tanácsnak megküldötte. 10) A' megye derekán három osztályban évenként nagyobb terjedelmű nyerő mac-adámi országutak tekintetéből a' m. kir. H. tanács a' szlatinai állomásra még egy utjavítót állíttatni engedett. 11) Az országgyűlési költségek 's nemzeti színházra ajánlott öszveg beszédetése végett az illeto hátramaradtak iránt a' befizetési határidő october utolsójaig nyujtatott -ki, mellynek lefolytával a' még netán hátralevő késkedők szóbeli pör után fognak kötelességük betöltésére kényszerítettetni. 12) Egy kebelbeli birtokos t. bíró a' közgyűlés rendelete következtében bizonyos pört nem akarván a' gyűlésnek beadni, bíróság megintetni 's ha e' megintés után sem adná-át az említett pört, törvényes kereset alá vétetni rendeltetett. 13) Jelentés tétetvén a' közgyűlésnél az iránt, mikép aug. 27kén egy, Párisban a' csepini czukorgyár használatára készült 's onnan Eszékig szerencsésen elérkezett 75. mázsás gőzkatlan, midőn az eszéki röpülőhídon az innesső (jobb) Drávapartra érvén azon (a' m. kir. kincstár által épített) fahíd vagy hidfőre vonatott volna, mellyen a' röpülőhídról kiszálló terhek, szekerek st. f. partra szállittatnak, ámbár a' hidfő teherbírhatósága 750 mázsányira lett volna kiszámítva, még is e' puhafából épült készítvény a' gőzkatlan alatt öszszerozgyott, szekér, 4 ló, kocsis 's katlan a' Drávába merült, 4 ló, szekér elveszett, a' kocsis életveszélyéből nagy nehezen kiszabadult, a' gőzkatlan pedig fáradalmas munkával gépszedelemmel másnap csakugyan százraza vonatott. Ezek előterjesztése mellett egyszersmind indítványba hozatott az eszéki drávai oszlophid építtetése, addig is pedig a' hidfők jó karba helyeztetése. Az eszéki drávai oszlophidnak veszedelmes állapotja iránt több izben tétetett sürgetés, most azonban napról napra szemléljük, hogy a' hidnak már másodévi szerencsétlen roskadása óta még aziránt sem tétetett rendelkezés: mikép kelljen a' hidat újja teremteni? mert hogy foltozást semmi esetre sem képes elbírní, minden faczölöp odvas tekintetéből, már az első vizsgálatkor kitünt. 2dik éve már 's még egy darabfa sem látható a' parton! mikor fog tehát ezen orsz. tekintetű 's a' kereskedés és közlekedésnek fölmozdítója, ez annyira ohajtott oszlophid, ismét készen állani? — A' közlekedés röpülőhídon történik és pedig kettős vámfizetés (?) mellett, de ez annyit kívánatnak megszűröl sem felele-meg: néha 30—50 szekér is várja több fél napig általszállittatását, midőn a' hajó 8 kocsinál többet nem vehet-föl. Hiedelem az állitonál! de olyaktól, kik a' hid iránt munkálathoz járulnak, értettük, hogy eddig még azon kérdés sem lenne eldöntve: igazittassék-e ki a' hid, vagy ujdonan építtessék? Javítani ezt, mi tantörög red-venessége mellett semmi, de épen semmi javítást nem érdemel? javítani, mit minden küldöttség javíthatatlannak keresztelt? javítani ott, hol kérdésben forog az is, hogy a' hid alatt gőzök cikázzanak? minő töpörödött elméjü mérnök,

*) Az 1839. követválasztáskor a' Kubinszkiaknak főzászlójokon ez egyetlen szó volt bimezve: haladás! a' másodikon: az örök igazság.

vagy vízepítés tudna illy körülmények közt javítási tervével előlépni? hanemha az egész jövő kor bizonyos átkait ármányos fejére vonni akarna? — Sz. k. Eszék városa képviselője is jelenté, hogy a' hid helyreállítása miatt már két ízben folya m o d o t t engedelem végett, 's még mindig fogatlanul. Mit mondjunk magányos vámintézetekről, ha illy építvények is évekig főnakadnak? építvények, mellyek a' kereskedést és közlekedési országok közt föntartani rendeltetvék! — Vétkül vethetjük-e ifjabb Rdeinknek, ha illy veszélyes körülmények közt egyre actió-t hallatnak tanácssteremünkben? E' kartékony körülmények tekintetéből a' hidiránti minélelőbbi intézkedés elrendelése végett a' nm. m. k. H. tanácsához fölirat javasoltatott, a' hidfők iránt pedig meghagyatott a' főgyűvődnek, hogy az illető fiscust tüstint bírólág intesse-meg a' hidfőknek mind a' két parton rögtön, keményfából föllállítatására, mihez ha bírói intés után 15 napot számítva, járulni nem akarna, ügyvédi kereset alá vonassék, föntartván a' ns m' gye jogát a' vámjövedelmeket bírói zár alá vétetni 's belőlök az érintett munkálatokat végrehajtani. Ezek után talán csak föl lesz mentve ns Verőcze vgye a' hidiránti állítólagos elhanyagolás piszkától. 14) Jelentés tétetett az ócska megyeház zálogos birtokosának jul. 1jén végrehajtott átadásáról. Azóta a' levéltár az új megyeházba tétetett - át, a' Jegyzői 's pénztári hivatalok is itt foglalkodnak. Ezen első közgyűlésünket is az irnoki hivatalnak szánt teremben tartottuk, tágosabb ez, mint az előbbi tanácskozási terem 's az egész fölséges külsejű épületnek szabatos részeihez tartozik; de boltozata magassága melle t hijányzik az acusticai kívánat, az elnök, a' csendes folyatu jegyzőség szavait alig hallja harmadik szomszédja, gégezsarló mellrontó terem ez, nem tanácskozási laknak való: hátha még ide járul néhány szilajabbnak részletes suttogása, köztanácskozás alatt néha illedelemsértő, néha aljas gunygyártása, máskor figyelem elleni actió-kiáltozás, bizonyos oknélküli pártszaválás, mások szavába vágás 'ste'f. mik mind fejtelenségre mutatnak, 's igazolják sok jónak azon jogos ohajtását, bár csak már valahára e' megye főispánt nyerhetne, ki rendet 's közös bizodalmat pártolván az ohajtott illedelemeket megalapítaná! Mi lesz nagy termünkéből? azt a' jövőendőség mutatandja-meg. Hildet semmikép reá nem vehetni, hogy kötelezése következtében bár csak még egyszer tekintené-meg építvényet: őt az első egy két napi idejövételre is majd erőnek erejével lehet szorítani. Szabadok gondolatink! tán olly jól bírja ő kegye magát, hogy egy megye érdeke ködként oszlik el, vagy olly büszke építészeti tehetségeiben, hogy előtte sem vállalkozási kötelesege sem az egész megye, mint dii minorum gentium, tekintete őt pesti magas nimbusából nem varázsolhatják le? Hildnek e' meg nem fogható hanyagsága melle t más baj is van a' vállalkozó kézművesekkel, a' köfőjtő 's hajósak közt támadott disztelen kötekedések után némi a' terem karzatát viselő teherkövek maig sem érkeztek-le, miattok a' terem bevezetése késik 's a' büntelenek szenvednek 'ste'f. — Multkor a' Rdek adtak diszbedet a' város kertjében országgyűlési követeik megiszteltetésükre: e' kütüntetést viszonzni akarván pibéri 's vucsinai Jankovics Antal es. kir. aranykulcsos egyik követünk érdemteljes atyja, aug. 30kán ugyanazon városi kertbe minden jelenlevő KK. és RR. fényes lakomára meghívott. E' nap jelent-meg tapasztalati hoszszas utazása között a' megye közgyűlésén is Khevenhüller hg, ki utóbb az említett vendégkoszorut is megtisztelő jelenlétével; ez alkalommal, mintán ő es. kir. fölsége koronás királyunk 's az egész uralkodó ház hoszszas boldog életeért mozsarak durrogásai között poharak ürültek, az említett vendég hg egészségeért is ismételve, aztán egyéb jelenlevőkért is sokszorozva emeltettek poharak, mozsarak durrogtak, zene 's dalok harsogtak 's talán a' közgyűlés lefolyta alatt e' dús feje - asztalnál volt a' legőszintébb egység szemléhető, mellyet magyar pezsgő, somlyai, szerednyei, bihari bakator 's egyéb válogatott nemes és csemegeborok különösen élesztettek! (Folytatása következik.)

(Ipar- 's fölszérügy.) Bécsből aug. fogytán köv. irnak: A' vihar, mellyet a' pénzavar itt támasztott, már elvonult, de pusztító nyomai most annál jobban lesznek láthatókká. Sok örökre megbukott, mások pedig számos esztendő fáradalmi után állhatnak talpra. Nemesak a' kereskedői világot sújtotta ez érzékeny csapás, hanem száz meg száz más reudó család is egészen, vagy részben veszíté el vagyonát vagy a' megbukottaknál vagy az igen megcsökkeneteknél 's ezek közt, mint például a' velence-majlandi vasutnál, majd semmi remény sincs az ipari részvényemelkedésre. E' veszteségek, 's ezek következtiben szükségesült összehuzódások kézműves osztályinknál, mellyek fő foglalkozása az itteni polgárság élvkeresésire volt számítva, most kezdenek érezhetők lenni, 's a' magasb körökben uralkodó komorságot ide is átültetni. Ezen komorság megmagyarázható annak, ki a' bécsi népet isméri 's tudja: milly sokat ad a' megszokott, minden mást meghaladó jól élésre; abban mindazáltal kávéházi politikusinknak nincs igazok, ha ennek egyedüli okát a' bankot illető magas rendeletek róják. Valaminek történni kelle, hogy az ott korábban elhatalmazott rosszat elhárítsák; minél később fognak orvoslásához, annak szomorubbak lesznek következményei. — A' kivitel Ausztriából 1839ben 134, 918,064 flra rug; a' behozatal 127,445,295re. Kiviteli főczikk a' gyapjuszövet, marha, fűszerárú. A' gyapjukivitel az utóbbi tíz évben két annyi volt 's 8 millióról 16ra emelkedett. — Trieszt aug. 25. Piacunk ismét megeléknült 's a' dolog minden tekintetben szemlátomást javul, sok megrendelést tesznek, 's úgy látszik, a' szomorú időre ismét vidám napok következnek. Különös élenkség uralkodik a' gabnakereskedésben, és a' mindünnen jövő tudósítások után itélve már is jól felszökkenit ára még magasbra emelkedik. — Győr sept. 4. Mai héti vásárunk mindentéle gabonafajjal volt elárasztva, de mégis keveset vettek. Tisztabuza 6 — 6ft. 15 kr.; közönséges buza 5 ft. 36 kr. — 5 ft. 45 kr.; kétszeres 4ft. 30 kr. — 5 ft.; rozs 4 — 4ft. 15 kr.; árpa 3 ft. 9kr. — 3 ft. 15 kr.; zab 2ft 9 kr. 2 ft. 15 kr.; egy mása széna 3 — 3ft. 40kr.; egy akó bor 7 — 12 ft. Már az új bor akója is 6 vfton kelt.

Spanyolország.

(Feszültség jelei Angliával.) Midőn Gonzales minsterelnök a' cortesben jelenté, miszerint Annoban és Fernando-Po szigeteket nem szükség már az angoloknak átengedni, támogatásul azon két okot használta, hogy a' közvélemény határozottan az átadás ellen nyilatkozik, 's Angliát más módon is kielégíthetni. E' tény annyiban is mutatja a' spanyol kormány ingerültségét Anglia ellen, mivel a' minister újdouan mondá, hogy a' nevezett két szigetnek bírása semmi hasznot nem hajt Spanyolországnak, sőt inkább valódi terhére van, miután az ottani vad lakosak erőszakos meghódítása sok pénzbe kerülne, önként pedig azok Spanyolország fölsőségét soha nem fogják megismerni. —

(A' szeptemberi nyilatkozvány ünnepe.) Aug. 31kén este már megkezdék azon ünnepi szertartásokat, mikkél a' mult évi sep. nyilatkozványt dicsőitni

akarják. Esti 5 órakor álgjuk és harangok zugása jelenté az ünnepély nagyszerűségét, 's a' házak ablakaiból nemzeti színű lobogók és szőnyegek lengedeztek, az erkélyek gyönyörű virágokkal valának földiszítve.

Anglia

(Russell nyilatkozata az alsóházban. Az új tory minsterség már összeállott, Sussex hg ovása.) Russell az alsóház elhatározó ülésében így nyilatkozott: „Nem panaszkodom a' tory módosítvány miatt. Igen helyén találok, hogy az első ülés első tárgyává azon kérdést téték: mellyik párt viselje a' kormányhatalmat? De minden országos hatalomra nézve meg kell jegyezmem, hogy okát köteles adni követendő ügykezelésének. (Halljuk!) Valamint a' fejdelemtől nem túrnék el önök, hogy csupa szeszélyből olly férfiakat állítson kormányra, kik az alsóház bizalmát nem bírják, ugy az alsóház is köteles az ország boldogítására czélzó okokkal támogatni azon indítványt, mellynél fogvást a' fejdelem bizalmát bíró főnálló minsterséget ellenkező véleményű férfakkal kívánja kipótlani. De vajjon van é most a' kül- és belpolitikára nézve elég ok illy változás sürgetésire? A' kormány bel- és külpolitikája mindenben szerencsés volt. Belgium, Portugália, Spanyolország, Egyptus és India engedve hajlottak Anglia tanácsára és fegyvereit tisztelék. Minden más politikai kérdésben is hatályos sikert vitt ki a' minsterség, 's csupán a' khinai ügy nincs még egészen eldöntve; de általányosan véve csakugyan teljes joggal mondhatni, hogy a' főnálló kormány az europai béke kockázatata nélkül híven őrzé meg Anglia böcsületét, Stopford és Napier hajóvezérek pedig tetteleg tanusíták, hogy az angol tengeri dicsőség mainap is olly fényesen ragyog, mint valaha. A' gyarmatok virágozva haladnak biztos jobb-lét felé. Kanadában lázadást nyomott el a' kormány, és szabadelmű intézvényekkel ruházta föl a' népet, melly jelenleg megnyugtató érzelmekkel viseltetik az anyaországi kormány iránt. De a' haza belállapotja sem szolgáltat nyugtalanságra okot; a' nép nyugott, hű, és a' törvényeket tiszteli. Irlandban Grey és Melbourne minstersége alatt semmi hajlam nem mutatkozott Angliától elválásra. És ime most mégis bizalmatlanság kifejezésit i n d í t v á n y o z z á k irántunk, miután kötelességünket minden tekintetben híven és szerencsés sikerrel teljesítettük. Irlandra nézve a' mostani kormány és Peel minstersége közt azon lényeges különbség fog uralkodni, miszerint Peel olly ügyviselőkre leend magát bizni kénytelen, kik elkeserült ellenségei az irlandi többségnek 's veszt fognak hozni azon szerencsétlen országra. Az ellenkező párt félve tekinté a' javító törvény sikere elibe, és ime, mi egész terjedelmében fogatosítottuk azt, a' nélkül hogy belőle veszély származott volna. A' radicalok arról vádolják a' kormányt, hogy tettei nem voltak öszhangzásban a' javító törvénnyel; ámde ezek sokkal meszszebbre kívánák e' javítást kiterjeszteni, mintsem azt magunknak czélul kítűztük, 's elveink és meggyőződésünk ellen nem keveledhetünk. (Tetszés.) Illy színű javítókkal mi nem haladhattunk, de még kevésbbé a' torykkal. Az tehát a' kérdés, hogy alkotványos nézetinknél fogva követhetünk é más ösvényt? Ha hű ragaszkodásunk az alkotványhoz jelenleg bukásunkat okozza, ugy örömmel üdvözlöm ez eseményt. Peel még csak általányosan sem szól kormányzati tervéről, melly szerint az országos jövedelmet emelni, és a' nép sanyaru inségit enyhíteni szándékozik. Egyedüli kormányelve, mit eddig nyilvánított, csak a' fokozatos gabonavám mellett megmaradást tárgyazza, 's e' tekintetben így fog majd Peel a' királynéhoz szólni: „Aszszonyom, én mindenben megegyezem, ha a' szükség ugy kívánja, de a' fokozatos gabonavámtól egyáltalában nem állhatok el, mert ahoz mindenek fölött hű akarok maradni.“ (Kaczaj és tetszés.) Pedig épen ezen fokozatos vám a' legnagyobb baj, mert magasb számai a' behozatalt egyenesen gátolják, következésképp a' kereskedési szabadság elvével merőben ellenkeznek, a' legalantabb vámszabás ellenben majd egészen szabadon engedni történni a' gabona behozatalát. E' törv. tehát csak a' gabonauzsort és nyereszkezőt gazdagítja. Nagy drágaság idején nem tarthatni ugyan meg az állandó vámszabást; de ennek divatozása mellett illy drágaság nem is történhetik meg, 's ha csakugyan bekövetkeznék, akkor titkostonácsi parancs által könnyen elmelőzhetni azt. Egyébiránt meg vagyok arról győződve, hogy ezen ország ép értelemmel és szabadelmű nézetek szerint kormányoztatván, a' mostaninál még sokkal nagyobb hatalomra emelkedhetik, és meszsze terjesztheti ki a' szabadság elveit.“ Russell józan szavai azonban siker nélkül maradtak a' szenvedélyes partszellem ellenében, 's a' whig minsterségnek le kelle lépni, minek következtében Peel azonnal a' királynéhoz sieté, és köv. ministeri jegyzéket nyujta be neki: Peel, kincstári első lord; Wellington, minster tárcza nélkül; Wharnclyffe I., titkos tanácsai elnök; Lyndhurst I., főkanczellár; Buckingham hg, lordpecsétör; Goulburn, pénzügyminister; James Graham, belminister; Stanley I., gyarmatminister; Aberdeen gr., külminister; Haddington gr., tengerészeti első lord; Ripon gr., kereskedési minister; Ellenborough I., az indiai ellenörhivatal elnöke; ministerek ülési jog nélkül: Pollock, főügyvéd; Follett, főügyviselő; Lowther, főpostamester; Hardinge, hadminister; Knatchbull, hadi főpénztárnok; Gladstone, kereskedésügyi másodelnök; Grey gr., irlandi minister. A' királyné és férje Claremont kastélyba szándékoznak utazni, a' kellemetlen változás némi feledésire. — Az öreg Sussex hg, mint buzgó whig, köv. ovást iratott a' felsőházi jegyzőkönyvbe: „Mi elvben minden kereskedési korlátozást ellenzünk. Hiedelmünk szerint a' nyilvános jóllét legezélszerűbben az által mozdittatik elő, ha a' nemzeti iparüzés kifejlését szabad természetes folyamára hagyják. Kereskedési törvényhozásunkat ténnyes reudszabályokkal kellene egyenesen egyszerű pályára visszavezérelni, a' helyett, hogy most mesterséges és káros korlátozási rendszerhez ragaszkodnak. A' kereskedési szabadság nagyszerű elve, az igazság és emberszeretet legmagasb fokán nyugszik, 's mint ollyan a' kereskedésnek leginkább azon czikkjeire alkalmazandó, mellyek a' nemzet élelmi szükségéit fűdözik. 25 éves tapasztalás tanusítja, miszerint az 1815iki gabonatorvények böcséget, olcsóságot és árarányt épen nem szűltek, és egyéb üdvös eredményt sem idéztek létre, minőt a' törvény ótalmozói olly biztosan jóslottak, mig azon kár mind egészen megváltult, mit az egyedáruskodás ellenzői megjövendöltenek. —

szerda, sept

FOGLALAT: M...ban, me...ügye, b...zassági...magyar...tisztvála...lódásnak...elegyhír.

Ö es. 's ap...kegy. kinevezni: C o m á r o m y Ist...es. k. kamarást; T...György csongrádi...ispánhelyettes; ...test; Csongrádba...test; Árvában fő...főispánhelyettes...utóbbi egyszersm...b o s Bertalan kir...

Az egyesülé...ki: a' négy kerüle...házközségek: Tif...esos, Sréter Ján...jos, Valentinyi Ján...zsef urakat; a' tisz...tes felügyelő, Sz...riczy Sámuel, Sp...muel, Kolbenheye...urakat; a' dunántu...t. bírákat, Perlak...ló urakat; a' duna...Sámuel esp. Simko...egy evang. egyhá...Székács József, T...ev. professor társa...tó kezességet az el...duamelléki hely...oskolának a' két e...tása ügyében a' kö...gyesülés miképpen...egybeolvadás remé...jelent meg a' hely...nek lepecsételt lev...se ügyében, szöve...ságok akadályozta...géhez legkegy. orv...tia nevében fölterje...választmányt hozza...köz megállapodás...sében közösen fölt...egyetemes gyűlés...rentei Gábor, Be...lentés tétetett tova...alatt sz. k. Bártfa...1795dik év óta a'...kekhez fölbbvitte...ezen ügy külön né...vitetek, és e' teki...sovényi László ur...temes gyűlés meg...tokról, mellyek az...nyomatott példány...e' következők mel...az alapítvány öszv...evang. iskola jav...molítására 's keze...év óta megszűnt g...1729: 17, 1765...yeltetett; 1795...azután pedig a' kö...utján megállapitta...ítéletet nyert, melly...ma (6510. m. forin...rénes fra reducálta...oz. leendő megítél...vényes oknál fogva...gelicusok közötti...hivatalokból lett te